

Espai Comunitari El Refugi

NOU ESPAI OBERT PER ALS
VEÏNS I VEÏNES

GRUP INTERGENERACIONAL DE VEÏNS I VEÏNES

DADES D'INTERÈS: ESPAI EL REFUGI

- Inici dels treballs: novembre 2020
- Característiques de el Projecte:
- Zona infantil
- Hort
- Àrea gent gran (petanca)
- Polivalent (actes)

!!!Volem la plaça!!!
Sants-Badal necessita més espais
verds i menys totxo

AGENDA: ESPAI EL REFUGI

- Assemblea: dimecres 18.30 h.
- Jornades de treball: Diumenges de 10 a 14 h
- Contacte: espaielrefugi@gmail.com

Veïns del barri de Sants-Badal treballant al solar del carrer de Juan de Sada que han batejat com El Refugi, diumenge passat.

HI HAVIA UNA VEGADA A... SANTS-BADAL (52)

Veïns del barri estan convertint un solar en ruïnes, que fa anys que reivindiquen com una plaça, en un espai de trobada i convivència. L'han netejat de males herbes i han preparat sis bancals per a un hort, una zona de petanca i un espai de joc infantil.

L'altre refugi de Juan de Sada

HELENA LÓPEZ

El Dani, l'Ana i el Guille parlen asseguts als palets situats a un dels extrems del solar. Darrere seu, al mur principal, sobre un fons verd (color carregat de significat), un missatge: *Volem la plaça!*; un mural que porta allà bastant més temps que aquests xavals; hereus d'aquella lluita (i de tantes altres). Als balcons dels alts blocs que els fan ombra, altres pancartes recorden que Sants-Badal necessita més espais verds i menys totxo. Aquest *Volem la plaça* que han conservat, es va pintar en unes jornades veïnals organitzades fa tres anys per demanar això, convertir aquest terreny abandonat i ple de brutícia, al mig d'un dels barris més densos de la ciutat, en una plaça. Pocs anys després, el que han fet aquests joves –al costat d'un grup intergeneracional de

veïns – és obrir i crear aquesta plaça ells mateixos.

Després de diversos diumenges de feina –des de finals de novembre fan anar el pic i la pala– al'espai ja prenen forma sis bancals que acolliran l'hort, una petanca (allò d'intergeneracional no era una manera de parlar) i un espai de joc infantil. «El primer dia va ser només netejar males herbes. Eren tan altes que gairebé no es podia entrar», explica davant el solar avui net el Dani, que assenyalava orgullós que cada setmana se suma gent nova. «L'objectiu és que aquest sigui un espai completament obert. Cadascú participa a la seva manera; des d'un veí de 91 anys que baixa amb l'aixada, fins a una veïna que no pot quedar-se, però ens porta una planta de casa seva o qui deixa unes monedes al pot per comprar eines,» prossegueix el jove. De moment, treballen amb les que els cedeixen altres espais del territori.

584

Són els habitants per hectàrea al barri de Sants-Badal, que s'aixeca entre els carrers de la Riera Blanca, la rambla de Brasil-Badal i l'avinguda de Madrid, a la frontera amb l'Hospitalet.

Una altra de les primeres coses que van fer va ser, en assemblea, buscar un nom. Van decidir posar-li El Refugi, pel refugi 1.513, l'entrada del qual està a escassos metres del lloc i pel que significa. «Té un sentit en el moment en què ha nascut això, un moment de reclusió, d'aïllament, en què es crea un espai de comunitat, un lloc en què la gent es pot trobar, a l'aire lliure... un refugi; a més, aquí, en una zona tan degradada», reflexiona el Guille.

L'historiador local Agus Giralt és un dels coneixedors més grans dels refugis de la Guerra Civil a Sants, casa seva. Té clar el valor del refugi sota el carrer de Juan de Sada. Entre els 1.500 refugis que se sap que hi ha sota Barcelona, només 25 van ser construïts per l'Administració (la resta van ser autoconstruïts) i aquest és un d'ells. «En general, els que van ser impulsats per l'Administració, com aquest,

que recorda quan va sortir a la llum el refugi 819, a la plaça de Bonet i Muixí, sota l'església, i van començar a sortir veïns que recordaven històries...

Mirada de nen

«A l'inici vaig intentar recollir testimonis, però la gent que he pogut entrevistar, durant la guerra eren nens, i moltes vegades no tenien consciència del perill. Recordo el testimoni d'uns senyors que em van explicar que havien sortit a veure els avions... A més cada vegada és més difícil trobar testimonis. És un tema que durant molts anys no es va poder parlar, i ara que es pot cada vegada queda menys gent», prossegueix Giralt, que assenyalava que en la qüestió dels refugis «anem sempre amb el pas canviat». «Es fan obres no sé on i, ostres, ha aparegut un refugi i llavors s'hi va i es fa una intervenció d'urgència; i això a les públiques, a les privades de vegades ni es comunica...», prossegueix.

«El 1938 es va fer un llistat dels que hi havia i a la Carta Arqueològica estan puntejats, però faltaria un estudi, veure en el dia d'avui quin és l'estat de la qüestió, perquè molts han desaparegut. A principis del 2000, l'empresa que portava les clavegueres en va fer un, però molt genèric. A més, freqüentment, el tractament s'ha fet des d'un punt de vista arqueològic, sense posar la mirada en la memòria», conclou Giralt. ■